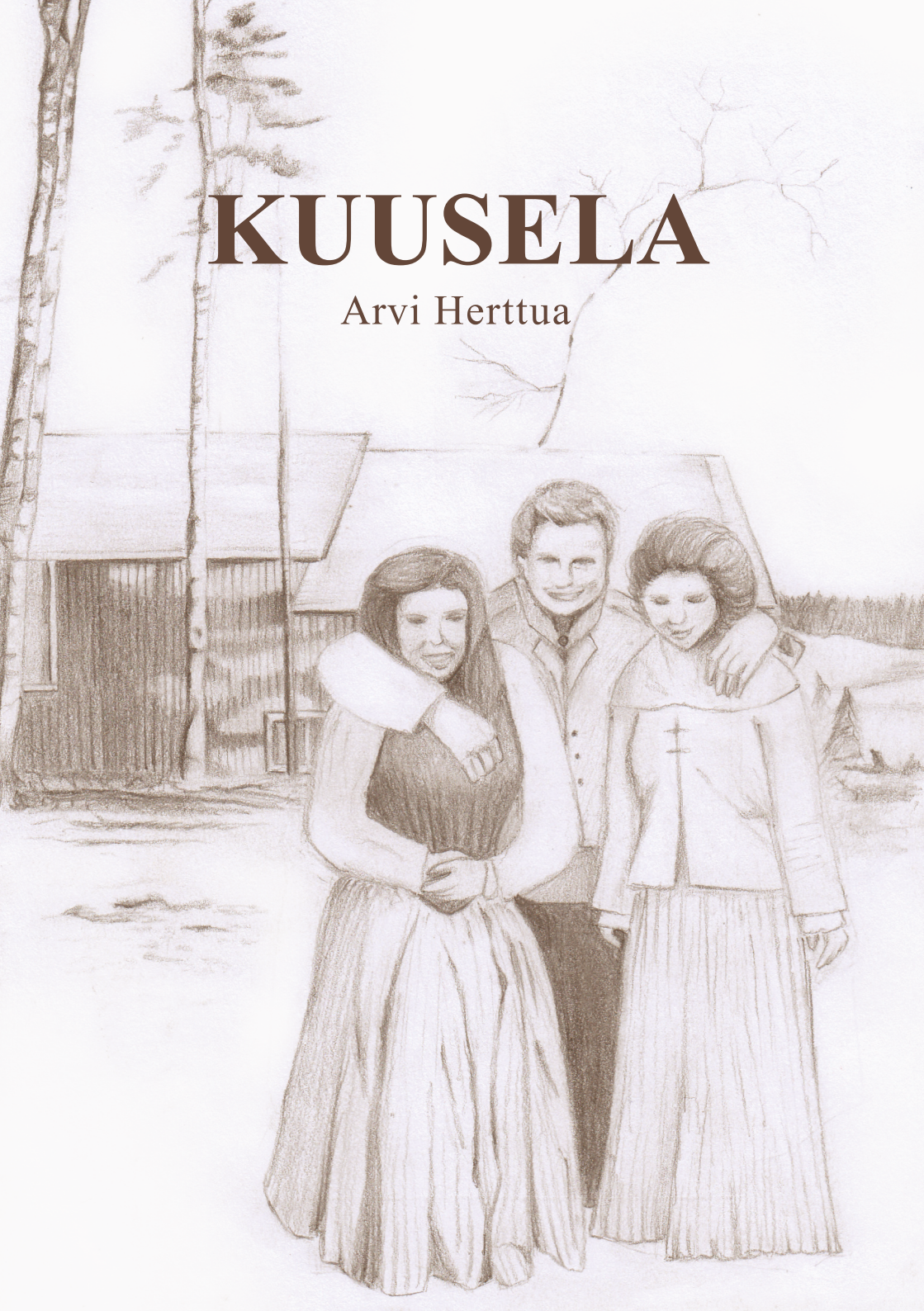

KUUSELA

Arvi Herttua

Kuusela

Arvi Herttua

Kuusela

© 2018 Arvi Herttua

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 9789528006435

Sisällysluettelo

KEVÄT 1695	7
Viimeinen menetys, Selvittelyjä, Annabelle, Helsinki, Kuuselaan, Kaupantekoa, Takaisin Lopelle, Kotiin, Koivulahti, Mäkipelto, Kirkonkylä, Suutari, Räätäli, Seppä, Puuseppä, Köyhät, Rälssi, Kasvava joukko, Tartutaan työhön, Kaikille tekemistä, Kalassa	
SYKSY 1695	98
Ensimmäiset hallat, Kirkossa, Maaherran puheilla, Susi, Pitäjänkokous	
TALVI 1695–1696	119
Talvea odotellessa, Kirkkoherran vierailu, Metsällä Suden kanssa, Opiskelua, Ansoilla, Ukot saunassa, Rillutellen, Lumimaja, Salaajitus, Takatalvi	
KEVÄT JA KESÄ 1696	266
Hanhia, Tuulivoimaa pellolle, Uusia rakennuksia, Lasten suusta, Ketkä lähtevät Hollantiin	
SYKSY 1696	186
Hollantiin, Järjestelyjä ja hankintoja, Vuodentulo, Sirkkeli, Hallan vaikutus	

TALVI 1696-1697	203
Uutta rakennetaan, Kirkonkylällä, Joului, Ruumiita, Sivuhyppy ja suhteita, Köyhien asialla, Uuteen taloon	
KEVÄT JA KESÄ 1697	228
Tauteja, Kaskisavuja, Uusia rakennuksia	
SYKSY 1697	235
Hyviä ja huonoja kohtaloita, Hyvä sato	
TALVI 1697-1698	244
Viimeinen retki, Talven juhlat ja suunnitelmat	
KEVÄT JA KESÄ 1698	252
Suhteita kevään korvalla, Kuusela menestyy	
SYKSY JA TALVI 1698-1699	263
Suunnitelmia, Tukholmassa	
KEVÄT JA KESÄ 1699	274
Takaisin Kuuselaan, Väkivaltaa, Antin heikko hetki	

KEVÄT 1695

Viimeinen menetys

Kolmekymppinen mies kävelee tammien reunustamaa soratietä pää painuksissa. Häntä voisi kuvailla komeaksi ja pukeutumisesta päätellen hän on varakas. Miksi hänen poskillaan on sitten kyyneliä? Kaikki on ulkopuolisen silmin niin hyvin kuin asiat olla voivat. Sydän vain on surullinen, koska hän on saatellut juuri hautaan viimeisen sukulaisensa, isoisänsä. Hän on nyt yksin maailmassa.

Tie johtaa kaupungin keskustaan. Mies ryhdistäytyy ja suuntaa askeleensa kohti arvokkaan näköistä rakennusta ja menee sisään. Sinne on järjestetty lähimpiin muistohetki. Tarjolla on ruokaa ja juomaa parhaaseen malliin. Pitkässä pöydässä istuu parikymmentä tummiin pukeutunutta miestä. Useimmilla on edessään juomaa, joillakin pieni lautanen. Olemme Amsterdamin parhaassa ravintolassa. Suurin osa seurueesta saa elantonsa Hollannin Itä-Intian kauppakomppanian toiminnan kautta. Niin myös nuori mies, joka toivottaa seurueen jäsenet lyhyesti tervetulleiksi ja istuu pöydän päähän. Hänen nimensä on Antti Hirvi. Seurue keskustelee ensin epämuodollisesti ilman puheita. Sitten mies Antin vieressä nousee ylös ja lausuu äänen sen, mitä moni on mielessään pohtinut.

- Otan osaa suruusi. Kunnioitetun isoisäsi poismeno oli meille kaikille menetys. Hänen viisauttaan oli muun muassa se, että hän hankki sinulle hyvän koulutuksen. Sen lisäksi saat huomattavan perinnön. Toivomme kaikki, että jatkat isoisäsi työtä yhtiökumppaninamme ja annat oman panoksesi yhtiön johtokunnassa.

- Kiitän osanotostanne. Isoisäni oli suuri mies ja hän halusi, että saan sellaisen koulutuksen, jolla pystyn jatkamaan hänen työtään. Hänen esityksensä opiskelin englantia, ruotsia, venäjää ja kaupankäyntiä. Omien mieltymysteni mukaan opiskelin Amsterdamin yliopistossa tekniikka ja maataloutta. Isoisälläni oli sellainen käsitys, että kauppa Venäjän kanssa tulee lisääntymään ja siksi tein sinne opintomatkoja. Matkustin Kauppakomppanian laivoilla myös Indonesiaan ja ne matkat olivat suuria seikkailuja nuorelle miehelle. Arvoisat herrat, tunnen teidät jokaisen. Tiedän, että jokainen teistä on minua osaavampi ja pätevämpi Kauppakomppanian tehtävissä sekä kaupaa käyvänä porvarina. En katso olevani vielä valmis astumaan isoisäni tehtäviin. Jotkut teistä tietävät, että olen suomalainen. Tulin Amsterdamiin vanhempieni kuoltua, kun olin neljäntoista. Minulla on haave palata synnyinmaahani ja kokeilla osaamistani tekniikan sekä maatalouden taidoissa. Siellä olisin omillani, vailla läheisten apua. Tämä haave on niin palava, että minun on toteutettava se. Kauppakomppanian laivat käyvät Suomen satamissa ja teemme kauppaa myös sinne. Muistetaan vielä se, että Suomi on osa Ruotsia ja lähellä Venäjää. Siellä on Ruotsista ja Venäjästä sellaista tietoa, jota meillä ei ole. Uskon voivani raportoida teille Suomen, Ruotsin ja Venäjän tilanteesta muutaman kerran vuodessa. Edustajani hoitaa omaisuuttani ja Kauppakomppanian osuuksiani poissa ollessani. Toivon palaavani kypsempänä ja viisaampana miehenä takaisin. Sen jälkeen nähdään, mihin tehtäviin minä voin asettua. Antti nostaa puheensa jälkeen maljan ja istuutuu selvästi kiihtyneenä. Seurue on ihan hiljaa. Sitten sama mies, joka ilmaisi kaikkien puolesta osanoton, rykäisee ja aloittaa varovasti puheensa.

- Uskon, että puhun kaikkien puolesta, kun totean sinun olevan ikäiseksesi viisas mies. Älykkääksi olemme sinut tienneet, mutta viisautta on nähdä oma tilanteensa ja toimia sen mukaan. On varmaankin hyvä, että haet vielä lisää kokemusta sekä maailmasta että elämästä. Otamme kiitollisina vastaan raporttejasi, joita lähetät toisesta kotimaastasi. Meillä on täällä veli Karl

Kreutz, jolla on kauppaa suomalaisten kanssa. Suosittelen, että käyt hänen kanssaan keskustelua. Uskon myös, että hän voi auttaa käytännön järjestelyissä. Vai miten on, Karl.

- Se on minulle kunnia. Tule käymään konttorissamme.

Antti lähtee muiden mukana ravintolasta ja suuntaa askeleensa yliopistolle päin. Siellä sijaitsee tunnelmallinen krouvi, joka on opiskelijoiden ja taiteilijoiden suosiossa. Tupa on nytkin miltei täysi, mutta hän löytää paikan kymmenen ihmisen pöydästä. Koko seurue on juhlatuulella. Antti tilaa oluen ja sianpotkan hapankaalin kanssa. Vastapäinen neitokainen nostaa äläkän.

- Tänne tulet rietastelemaan sianpotkan kanssa, kun me opiskelijat olemme syöneet pelkkää hapankaalta useita viikkoja. Siinä sitten muina miehinä vetelet rasvapuroja suupielistäsi ja ryystät kaljaa päälle. Painu muualle.

- Tarjoilija hei, sianpotkaa ja olutta koko pöydälle, Antti kähisee niin, ettei tilaus kuuluisi muihin pöytiin.

- Ja sinäkö maksat? Meillä on ollut ennenkin ylipukeutuneita tyypppejä, joilta ei tarjoilun jälkeen löydy rahaa, kuulutti tarjoilija varsin äänekkäästi.

- Maksan etukäteen, käykö? Ja pistä guldeni itsellesi. Niin, ja vie kaikille asiakkaille tuoppi.

Seurue on hiljaa keskustelun ajan ja tovin sen jälkeenkin. Sitten ilo repeää ja laulu alkaa. Antti keskustelee ja kiistelee sydämensä pohjasta koko illan. Sen keskeyttää vain Antin nauruhepuli, jonka hän saa aina nousuhumalan aikana. Se kestää noin puoli tuntia, jonka aikana hän nauraa toistuvasti kaksin kerroin ilman mitään näkyvää syytä. Näin hänelle aina käy ja siksi hän juo itsensä humalaan vain sopivissa paikoissa. Nauru alkaa useimmiten toisen ryypyn jälkeen. Antti tuntee sisällään kutkuttavaa naurua, joka tulee väkisin ulos. Tunne olisi hänelle mieluinen, jos hän olisi yksin, koska muut ihmiset eivät naurua ymmärrä. Pahimmassa tapauksessa seurue epäilee, että Antti nauraa ylimielisenä heille. Ihmeellistä on, että yksinään ryypätessä naurukohtausta ei tule.

Potka on rasvainen ja maukas. Olutta kuluu ja Antti päättää lähteä kotiin. Yllättäen kaksi viehättävää neitoa tarjoutuu saattamaan hänet nukkumaan. Aamulla Antti on edelleen väsynyt, mutta onnellinen. Naiset olivat varsin aktiivisia ja jatkoivat keskenään, kun Antilta puhti loppui. Hän on aika ko-

kematon naisten kanssa, mutta sen hän ymmärtää, että viime yötä olisi kiittänyt kokeneempikin mies.

Selvittelyjä

Antti sopii tapaamisen Karl Kreutzin kanssa hänen toimistoonsa kahden päivän kuluttua. Karl on pyylevä ja lupsakka saksalainen, joka on muuttanut Amsterdamiin Kielistä. Se on vanha hansaliiton kaupunki ja sen porvareilla on pitkät perinteet ulkomaankaupasta. Siitä syystä Karl oli tervetullut vahvistamaan osaltaan Amsterdamin porvareiden vaikutusvaltaa Itä-Intian Kauppakomppaniassa. Antti puhuu hollannin lisäksi hyvää saksaa, koska hän on vahvistanut käytännön kielitaitoaan saksan opinnoilla.

- Olet siis lähdössä Suomeen? Karl kysyy. Mikä sinua sinne vetää, millainen lapsuus sinulla oli?

- Sitä olen itsekin ihmetellyt. Isäni oli isoisäni tavoin luvialainen merikapteeni. Hänellä oli oma kaljaasi, jolla hän kierteli suomalaisia satamia kuljettaen talonpoikien tuotteita. Minua ei laitettu katetraalikouluun, koska isäni mielestä siellä luetaan vain sitä jonninjoutavaa uskontoa. Minulla oli monta opettajaa, jotka opettivat eri aineita. Teinit opettivat latinaa, lukemista, kirjoittamista ja laskemista. Isäni opetti maantietoa ja äitini ruotsia. Äitini oli isäni matkassa, kun heidän laivansa upposi Ahvenanmerellä. Molemmat hukkuivat ja minut lähetettiin Hollantiin isoisäni luokse. Nyt haluan palavasti takaisin kokeilemaan omia kykyjäni.

- Haluatko takaisin Luvialle?

- Olen ajatellut mieluummin Suomenlahden rannikkoa. Siellä olisi varmaan suurempi mahdollisuus tavata venäläisiä. Isoisäni haisteli, että jossain vaiheessa Venäjä tulee nousemaan taloudellisesti ja silloin tarvitaan osaavia kauppamiehiä. Vaikka toisaalta en halua ainakaan vielä kauppaporvariksi, haluan maatilaa.

- Voisin suositella sinulle Helsinkiä. Siellä ei ole niin vakiintunutta asujakuntaa kuin muissa kauppapaikoissa. Näin siellä on enemmän mahdollisuuksia. Tunnen sieltä hyvin yhden saksankielisen porvarin, Torsten Burgmanin. Hän omistaa useita maatiloja, jotka ovat tulleet velkojen pantteina hänelle.

Laitan hänelle postin mukana suosituskirjeen. Niin ... milloin ja millä aiot matkustaa?

- Se on vielä täysin auki. Sinulla on varmaan hyviä ehdotuksia.

- Nyt on kevät ja hyvä purjehdusaika, en jättäisi syksyyn. Minulla on yksi flöitti lähdössä parin viikon päästä Saarenmaan kautta Helsinkiin. Lastina etupäässä suolaa. Siinä voisi olla vielä tilaa. Se tulee satamaan viikon päästä. Käy puhumassa kapteenin kanssa. Paljonko varaan sinulle lastitilaa?

- Haluan mukaani oman ratsuni ja sille ruokaa matkaa varten. Lisäksi otan varmuuden vuoksi ruokatarvikkeita ja käytännön tarpeita. Kyllä yksi lästi minulle varmaan riittää.

- Hyvä. Laivan nimi on Annabelle ja kapteenin Wilhelm Schaft.

- Otan häneen yhteyttä. Olet tosi ystävällinen. Kiitos paljon.

Kaksi viikkoa on lyhyt valmistautumisaika, kun pitää muuttaa pitkäksi aikaa kauas ja aivan outoon tilanteeseen. On varmaan parasta varautua enemmän kuin järjestelmällisesti olisi tarpeen, Antti miettii. Ensin täytyy järjestää rahasiat. Antti sopii pankissa edunvalvonnan ja tekee testamentin. Kaikki varallisuus menisi hänen kuoltuaan säätiölle, josta annetaan apurahoja suomalaisille Amsterdamiin tuleville opiskelijoille. Käteiskassan tulisi olla kohtuullisen suuri yllättävien menojen varalta. Kauppakomppania järjestää hänelle vekselin, jolla hän voi nostaa Helsingissä suuren määrän rahaa maatilaa varten.

Antti yrittää hahmottaa tulevan tilanteen ja tarvittavat tavarat. Ensiksi maatila. Jos ostan tilan porvari Burgmanilta, joka on saanut konkurssikypsän tilan haltuunsa velan panttina, voin olettaa, että se ei ole lainkaan hyvässä kunnossa. Remonttia ja lisää eläimiä varmaan tarvitaan. Eläimet voin varmaan ostaa paikkakunnalta, joten niiden siirtämiseen täältä ei tarvitse ryhtyä. Remonttia varten tarvitsen työkaluja ja tarvikkeita. Luulisin tarvitsevani ainakin ikkunalasiasia, saranoita ja ehkä maalia. No mutta maalia saan varmaan sieltäkin. On varmaan hyvä ottaa kaikki puusepän välineet mukaan. Eiväthän ne hukkaan mene, aina niitä tarvitaan. On syytä ottaa mukaan myös suuria käsisahoja, jos tarvitaan lisää puutavaraa metsästä.

Tärkein tavoite minulla on kokeilla uusia, Suomessa tuntemattomia kasveja, Antti miettii. Merkittävin niistä on peruna. Lisäksi kokeilen marjapensai-

ta, juureksia, heinäkasveja ja yrttejä. Voinhan aina täydentää tilaamalla Amsterdamista lisää, jos siltä näyttää.

Antti alkaa innostua omista haaveistaan. Veri virtaa niin, että korvissa suhisee. Tästä tulee ensiluokkainen seikkailu – ja omaan laskuun. Nyt vain hankkimaan kaikki tarvittava ja sitten on sovittava sen kipparin kanssa. Toivottavasti hän on reilu kaveri, olemmehan samassa laivassa ainakin pari viikkoa.

Flöitti

Hollannin kauppalaivasto on maailman suurin ja Amsterdamin satama on yksi maailman suurimmista. Täältä purjehditaan Amerikkaan, Intiaan ja Afrikkaan, joissa Hollannilla on alusmaita. Eurooppalaiset saavat eksoottisia tuotteita, teetä, kahvia ja mausteita. Kauppa on hyvin kannattavaa ja siksi Keski- ja Etelä-Euroopan metsät ovat kärsineet laivapuun hakkaamisesta. Nyt sahatavaraa ja tervaa tuodaan Suomesta laivanrakennuksen käyttöön.

Antti odottelee laivaa saapuvaksi ja kiertelee satamassa. Hän on tyytyväinen tähän muuttokiireeseen, koska näin hänen surunsa ei pääse jatkuvasti pintaan. Viimein hän näkee kolmimastaisen laivan saapuvan ja sen kyljessä lukee Annabelle. Laiva kiinnittyy laituriin ja tullimiehet saapuvat paikalle. Asia on nopeasti hoidettu ja purkaus voi alkaa. Laivasta nousee nelikymppisen näköinen mies ja hänet tunnistaa ulkomuodosta helposti kapteeniksi. Antti astelee hänen luokseen.

- Tervetuloa satamaan kapteeni Wilhelm Schaft.
- Kukas sinä olet?
- Minä olen Antti Hirvi ja herra Karl Kreutz pyysi minua ottamaan teihin yhteyttä. Kysymys on matkasta Suomeen. Onko teillä kiire, vai ehdittekö jutella pari minuuttia?
- Istutaan tuonne krouvin pihalle niin saat tarjota oluen.
- Hyvä ajatus.
- Olen ajatellut muuttaa muutamaksi vuodeksi Suomeen, Helsingin seudulle ja tarvitsen kuljetuksen. Arvioin, että yksi lästi riittää tavaroilleni. Sen lisäksi tulee hevonen.

- Eläimet ovat aina vähän hankalia, paskovat ja ovat häiriöksi. Mutta jos Karl on sopinut, niin mikäs siinä.

- Teillä on varmaan jokin käsitys helsinkiläisestä elämästä? Olen syntynyt Suomessa, mutta eri puolella ja aika rientää.

- Sano Wilhelm. Valitettavasti siellä on ollut pitkään heikot ajat. Ainakin talonpojilla. Sahat ja terva niitä pitää elossa. Hallat vaivaavat viljelyä. Olemme rahdanneet sieltä vain harvoin viljaa. Kaikki ylijäämä menee veroina Ruotsiin heti alkukeväästä. Hallan jälkeen heiltä puuttuu siemenvilja ja sitä pitää ostaa velaksi. Se on porvareille hyvä tapa saada tilalliset velkavankeuteen. Mikä sinua täältä ajaa pois?

- Enpä uskonut asioiden olevan noin huonolla tolalla. Mutta toisaalta siinä on haastetta uusille viljelytekniikoille. Vaikeudet on luotu voitettavaksi.

- Te nuoret, te nuoret.

- Milloin voin tuoda rahtitavarani?

- Lähdemme viiden päivän kuluttua torstaina. Tuo tavarat ja eläimen ruuat keskiviikkona. Tule itse sitten hevosesi kanssa torstaina seitsemän aikoihin. On mukava saada uutta matkaseuraa. Yleensä on aina sama miehistö.

- Olen paikalla torstaina. Hei, jos minulle tulee muutoksia tai kysyttävää, miten saan sinut kiinni?

- Tule tuohon krouviin iltasella. Olen siellä syömässä. Syyöömässä, hah.

Kapteenin puhe antaa ajattelemisen aihetta. Lapsuusajan muistot ovat miellyttäviä, mutta onko jotain muuttunut, ovatko muistot vääriä? Joka tapauksessa on syytä varata elintarvikkeita niin, että selviää ensimmäisestä talvesta. Mistä sen tietää saako siellä ostaa syömistä. Viljaa pitää ottaa ja ehkä pari porsasta, mutta mistä niille ruokaa? Ei kaikkea viljaa voi eläimille syöttää. Tästähän tulee nyt vaikeaa. Kalastus ja metsästysvälineet on parasta ottaa täältä mukaan. Näin itsekseen pohtien Antti suuntaa asesepän liikkeeseen.

- Päivää. Tulin katselemaan joitakin metsästystarvikkeita.

- Olkaa hyvä vain. Mihin tarkoitukseen niitä haluatte?

- Lähtökohta on se, että asun muutaman vuoden Suomessa villin luonnon keskellä. Haluan suojella itseäni ja myös metsästää. Olen kyllä harjoitellut ammuntaa, joten se ei ole uutta. Haluan mahdollisimman uusia malleja.

- On ilo palvella teitä, kun voimme lähteä miettimään kokonaisuutta. Jos voisitte tulla mukaani tuonne takahuoneeseen, niin näytän teille jotain hyvin erityistä. Tässä on italialaisen asesepän luomus. Piilukkokivääri. Erittäin kevyt, mutta tehokas. Voi ampua 1000 jalkaan asti. Ostin näitä kaksi käydesäni Italiassa. Erittäin hienoja, mutta kalliita. Suosittelen lisäksi, henkilökoh- taista suojaa varten näitä pistooleja. Erittäin luotettavia ja kevyitä.
- Mitähän maksaisi, jos otan kivääriin ja kaksi pistoolia. Kaikille tupet, ruutia ja luoteja.
- Voi, unohdin ehdottoman tärkeän ase. Tämä on kevyt piilukkohaulikko. Sillä saat ammuttua niin paljon metsälintuja kuin vain ilkeät.
- Ja kaikki yhteensä.
- Kolmesataa guldenia.
- Voitko laittaa ne suojuksiin, kääriä säkkiin ja toimittaa torstaiaamuksi kello seitsemään mennessä satamassa seisovalle Annabellelle.

Seuraavaksi Antti etsii kalastustarvikekaupan. Sieltä hän ostaa kymmenen verkkoa, onkitarvikkeita, puukkoja ja laatikollisen vieheitä. Täytyy myydä pois, jos näille ei ole käyttöä, hän tuumii. Suuresta puusepänverstaasta hänelle myydään iso säkillinen puusepän työkaluja. Järeämpiä käsisahoja heillä ei ole ja hänet ohjataan metalliverstaaseen, joka löytyy kaupungin laidalta. Antti ostaa viisi sahaa, joissa on nykyaikainen ohut terä, joka on kiinnitetty puiseen kehikkoon. Niillä pystyy kaatamaan järeänkin puun.

Annabelle

Nyt on torstai 2.6.1695 kello 7.20 ja Annabellen lastaus on käynnissä. Lai- van kantavuus on 260 lästiä ja suurin osa siitä on suolaa. Sen lisäksi lastiin tulee kankaita, öljyä ja astioita. Tuomaksen tavaroille ja hevoselle jätetään paikka laivan ruumasta. Hevosen siirtäminen laivaan vaatii erikoisjärjestelyi- tä ja rauhallista hevosta. Antin tavaroihin kuuluu kahdeksassa säkissä neljä tynnyriä ohraa, neljässä säkissä kaksi tynnyriä kauraa, 20 säkkiä perunoita, mustaherukan taimia ja istukassipuleja, kaksi tynnyriä suolaa, tynnyri olii- viöljyä, kaksi laatikollista ikkunalasiasia, puusepän työkalut, sahoja, höylä- penkki, aseet, 10 verkkoa ja muut kalastusvälineet, kaksi riisiä paperia, sara- noita ja lukkoja, kupariastioita, saippuaa, kaksi pakkaa sarkaa, öljykangas,

lankaa ja köyttä. Antti lisäsi ruuan määrää hälyttävien uutisten vuoksi ja jätti saamalla maalit pois. Ajatus uusien kasvien kokeilemisesta Suomessa on Antin mielessä vahvana ja sitä varten hän on pakannut mukaan herukoita, mansikkaa, yrttejä ja sipulia.

Laiva lipuu Amsterdamin satamasta matalikkoja väistellen avomerelle. Hevonen on ensin ihmeissään ja hieman hermostunut, mutta rauhoittuu sitten ja alkaa hamuta edessään olevia heiniä. Päivästä tulee kaunis ja lämmin. Merituuli raikastaa ilmaa niin, ettei rauhallinen oleilu tuota hikeä pintaan. Laivakokki, paremminkin muuhun työhön kykenemätön nuori poika, alkaa valmistella lounasta. Merimiehet ovat vielä tänään siinä onnellisessa tilanteessa, että kokin tarvitsee vain lämmittää siankylkeä, joka haettiin valmiina sataman kievarista. Mukaan tulee rasvassa paistettuja perunoita. Laivan takaosaan on näin kauniita päiviä varten järjestetty ruokatila, jossa pöydän lisäksi on istuimina vesitynnyreitä. Lounas maistuu erinomaiselta ja se huuhdellaan alas isolla tuopillisella olutta. Tästä taitaa tulla kostea matka, tuumii Antti itsekseen.

Antti menee katsomaan hevostaan, joka rouskuttelee heinää rauhallisena, vaikka sillä on outo ympäristö ja vaivalloiset suojapussit hännän alla. Hevonen ulostaa päivän aikana melkoisen määrän, mutta onneksi aika kuivaa tavaraa. Sitä varten sen hännän alla on suojapussi. Suurempi haitta on juomaveden läpikierto. Hevonen lorottelee kerralla melkoisen määrän nestettä. Siksi sen pussin koko täytyy mitoittaa suureksi. Tämän pussin täyttymistä on syytä tarkkailla, koska neste roiskuu helposti pussista ulos. Varmuuden vuoksi hevosen alla on sahanpuruja, joihin roiskeiden on tarkoitus imeytyä. Hevosen vuoksi matkassa täytyy olla kauraa, heinää, vettä ja sahanjauhoa. Kapteeni ei ymmärrettävästi ollut kovin iloinen tästä matkustajasta. Mutta rahalla saa ja hevosella pääsee.

Illallista varten keitetään teetä. Sen kanssa syödään leipää, voita, hapankaalia ja suolalihaa. Niitä jaetaan kaikille kerralla viikon annos. Jokainen saa niitä sitten syödä omaan tahtiinsa. Liha on säilyvyyden vuoksi suolattu yli ja hapankaalia syödään keripukin välttämiseksi. Laivalla on yhdeksän miehistön jäsentä ja Antti. Ainakin näin alkumatkasta kapteeni haluaa istua Antin

kanssa samaan aikaan syömässä ulkosalla. Hän kysyy yllättäen Antin merimieskokemuksesta.

- Olen ollut kauppakomppanian laivoissa, jotka ovat seilanneet Revaliin (Tallinna), Lontooseen ja Intiaan. Varsinaista merimiestaitoa minulla ei ole, vaikka olen autellut matkoilla purjeiden kanssa. Jos nytkin tulee tarvetta, minua saa käyttää niissä töissä. Voin myös laittaa ruokaa, jos tarvitaan.

- Tuo Intian purjehdus tuottaa kovasti osaamista aivan väkisin. Siinä yksi tärkeimpiä kokemuksia on tulla toimeen itsensä ja muiden kanssa kuukausikaupalla samassa laivassa. On hyvä, että on reserviä, vaikka sinähän olet matkustaja, kapteeni vastaa. - Tätä meidän laivaa kutsutaan flöitiksi. Kuten huomaat, tässä on kolme mastoa. Fokka- ja isomastossa on kaksi raakapurjettä ja mesaanimastossa latinalaispurje. Tämä laivatyyppi on kehitetty Hollannissa, kun tarvittiin laivoja suurten lastien kuljettamiseen ja selviämään Hollannin edustan hiekkasärkkien seassa. Siksi tämä on tasapohjainen. Pituutta laivalla on 78 jalkaa ja leveyttä 21 jalkaa.

Ilta kuluu rupatellessa nopeasti ja sitten ne, joilla ei ole vahtivuoroa menevät nukkumaan. Antti menee kapteenin, perämiehen ja laivapojan kanssa kajuuttaan ja miehistö skanssissa olevaan miehistön yhdistettyyn ruokailu- ja nukkumatilaan. Skanssissa sijaitsee myös kapyysi, keittiö.

Matka etenee lounaistuudessa hyvää vauhtia ja päivät kuluvat. Antti auttaa purjeissa silloin tällöin, mutta pian selviää, että laivapoika on aivan aloittelija ruuan laitossa. Antti siirtyy miltei kokonaan ruuan hankinta- ja laittopuolelle. Hankinta tarkoittaa kalastamista. Ainoa mahdollinen kalastusaikaa on myöhäinen ilta ja varhainen aamu silloin, kun tuuli on miltei olematon ja laiva kulkee hiljaa. Pääosa saaliista on lohta, eikä sitä saada paljoa. Antti laskee perästä kolme viehettä veteen ja tarkkailee niitä jatkuvasti. Laivan puusepältä piti kauan pyydellä, että hän antoi kolme katajanpätkää vavoiksi. Kalasta on tullut hyvin odotettu ruokalaji, koska se on ainut tuore raaka-aine.

Laivapojan nimi on Hans. Hänestä ja Antista on tullut hyvät ystävät tässä ruuan hankinta- ja valmistushommassa. Hans on kymmenen vanha ja ensimmäistä kertaa laivalla. Antti kysyy häneltä lähdön syytä.

- No, täällä saa ruuan, eikä tarvitse pelätä poliisia. Kaupungilla joutui varastamaan kaiken ruuan ja siitä sai helposti selkään, jos jäi kiinni. Väsyin siihen ja onnistuin pääsemään tänne.

Antti on nuori mies, ilman sukulaisia, hyvin koulutettu ja rikas. Hän asuu 1600-luvun lopun Amsterdamissa, josta muuttaa entiseen kotimaahansa Suomeen kehittämään syrjäisen tilan tuotantoa kokeillakseen omia siipiään. Hän kohtaa yllättävän vastoinikäymisen. Tulee katovuodet, nälkä ja taudit tappavat 30 prosenttia maan asukkaista. Kuusela kehittyy ja kasvaa nälän keskellä. Antti kasvaa päättäjänä ja ihmisenä tehdessään vaikeita päätöksiä huonossa asemassa olevien ihmisten elinolojen parantamiseksi.

Naisten kanssa kokematon Antti joutuu miettimään yksityiselämänsä suuntaa muiden paineiden ohessa. Mikä vastuu hänellä on toisten ihmisten tunteista? Onko rakkaus harmonista yhdessäoloa, vai kuuluuko siihen jotain muutakin? Näihin kysymyksiin hän etsii vastausta kasvuprosessinsa aikana.

Tarina sijoittuu todelliseen paikkaan Lopelle, Punelia-järven rannalla sijaitsevaan kuviteltuun kartanoon, jonka isäntänä Antti osallistuu Lopen kirkonkylän ja Helsingin kaupungin tapahtumiin.

Kansi: Jasmin Villonen

Kannen taitto: Susanna Kajanus

